

Limba și literatura română
– caiet de lucru pentru clasa a XI-a –

I. FUNDAMENTE ALE CULTURII ROMÂNE

1. Originea limbii române. Romanizarea. Latinitatea limbii române	12
2. Evoluția limbii române. Influențe. Împrumuturi	15
3. Limba română literară	19
4. Latinitate și dacism	22
Studiu de caz: Latinitate și dacism	28
Evaluare	29

II. PERIOADA VECHE

1. Dimensiunea religioasă a existenței	31
Studiu de caz: Dimensiunea religioasă a existenței	40
2. Curente culturale în secolele XVII-XVIII	41
2.a. Umanismul	41
Forme incipiente de literatură în cronicile moldoveniști	42
2.b. Illuminismul	56
Evaluare	60

III. PERIOADA MODERNĂ

a) Secolul al XIX-lea—începutul secolului al XX-lea

1. Mihail Kogălniceanu și revista „Dacia literară”	62
Studiu de caz: Rolul literaturii în perioada pașoptistă	65
2. Forme hibride ale civilizației românești la mijlocul secolului al XIX-lea „Chiriță în provinție” de Vasile Alecsandri	67
Studiu de caz: România între Orient și Occident	73
3. Literatura populară	75
4. Titu Maiorescu și Junimea	86
Studiu de caz: Criticismul junimist	97
Evaluare	99

b) Curente culturale/ literare în secolul al XIX-lea—începutul secolului al XX-lea

1. Romantismul	102
„Sburătorul” de Ion Heliade Rădulescu	104
„Alexandru Lăpușneanul” de Costache Negruzzi	108
„Scrisoarea I” de Mihai Eminescu	117
„Odă (în metru antic)” de Mihai Eminescu	124
„Luceafărul” de Mihai Eminescu	127
2. Realismul	138
„În vreme de război” de I. L. Caragiale	139

3. Simbolismul	147
„ Valuțul rozelor “ de Alexandru Macedonski	148
„ Balul pomilor “ de Dimitrie Anghel	153
4. Prelungiri ale romantismului și ale clasicismului	157
„ Nu te-ai priceput “ de George Coșbuc	157
Evaluare	163

IV. PERIOADA INTERBELICĂ

1. Romanul experienței și al autenticității: „ Maitreyi “ de Mircea Eliade	166
2. Romanul balzacian: „ Enigma Otiliei “ de G. Călinescu	173
Studiu de caz: Modele epice în romanul românesc interbelic	180
Evaluare	182

Teste de limbă și comunicare	184
Exerciții de analiză a textului - aprofundare	195
Teste după modelul subiectelor pentru bacalaureat	207

I. FUNDAMENTE ALE CULTURII ROMÂNE

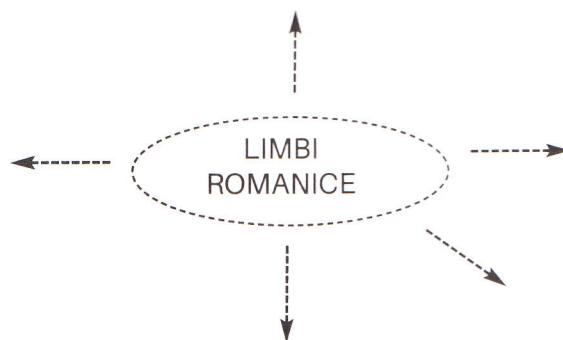
1. Originea limbii române. Romanizarea.
Latinitatea limbii române
2. Evoluția limbii române. Influențe. Împrumuturi
3. Limba română literară
4. Latinitate și dacism
Studiu de caz: Latinitate și dacism
Evaluare

1. Notează limbile care stau la baza formării limbii române.

2. Completează tabelul de mai jos cu termeni potriviti, în funcție de originea lor în limba română.

Origine latină	Origine dacă	Origine slavă

3. Completează schema cu limbile romanice pe care le cunoști. Adaugă mai multe săgeți dacă e nevoie.

4. Menționează trei argumente care să justifice faptul că limba română este o limbă romanică.

1. _____
2. _____
3. _____

5. În ce condiții a luat naștere limba română și cât a durat acest proces?

6. Alege, din lista de mai jos, factorii ce au contribuit la romanizarea poporului român.

- a) coloniștii
- b) elementul militar
- c) analfabetismul
- d) urbanizarea
- e) răspândirea creștinismului
- f) rata mortalității dacilor

7. Definește, în 2-3 rânduri, limba română comună.

8. Limba română actuală preia de la limba latină o serie de elemente. Enumera patru categorii gramaticale specifice limbii române care coincid cu cele ale limbii latine.

9. Completează tabelul de mai jos cu termenii potriviti fiecărei serii indicate.

Categorii lexicale	Serii de cuvinte (patru cuvinte)
părți ale corpului omenesc	
grade de rudenie	
zilele săptămânii	
animale	
termeni religioși	
fenomene meteorologice	

- Ab origine* _____
- Acta, non verba* _____
- Dictum factum* _____
- Festina lente* _____
- In vino veritas* _____
- Margaritas ante porcos* _____
- Ora et labora* _____
- Timeo Danaos et dona ferentes* _____
- Via sacra* _____

11. Argumentează, în 30-50 de cuvinte, latinitatea limbii române, dând exemple de factură gramaticală/ lexico-semantică.

12. Explică, în 50-70 de cuvinte, prezența termenilor de origine latină în vocabularul limbii române. Vei avea în vedere aspectele discutate în această lecție.

2. Evoluția limbii române. Influențe. Împrumuturi

1. Limba actuală este rezultatul unei evoluții ce presupune existența mai multor perioade semnificative pentru formarea limbii române. Notează câte două aspecte semnificative pentru fiecare etapă.

- perioada **daco-romanică** (secolul al II-lea-secolele VI-VII)

- perioada dintre **secbolele VI-VII și secolul al XII-lea**

- perioada dintre **secolul al XIII-lea și al XV-lea**

- perioada dintre **secolul al XVI-lea și al XVII-lea**

- perioada dintre **secolul al XVIII-lea și al XIX-lea**

2. Care sunt dialectele limbii române?

3. Precizează patru reguli fonetice semnificative pentru evoluția limbii române.

4. Menționează patru reguli morfologice semnificative pentru evoluția limbii române.

6. Una dintre cele mai importante influențe asupra limbii române este cea a limbii slave.

Notează, pentru fiecare categorie de mai jos, exemple de termeni împrumutați din această limbă (minimum cinci).

- părți ale corpului omenesc;

- obiecte de uz casnic/ unelte;

- floră/ faună;

- elemente ale naturii;

- termeni bisericești;

- antroponime;

- toponime;

- verbe/ adjective;

- noțiuni abstractive;

- B. Limba română a suportat, odată cu procesul de formare, influența mai multor popoare. Bifează în căsuța potrivită, astfel încât termenii să coincidă cu limba de origine, urmând modelul dat.

Termenii	Originea			
	maghiară	turcă	franceză	italiană
chipeș	x			
agendă				
bârbier				
capcană				
comisar				
librărie				
maimuță				
meșteșug				
oraș				
revoluție				
sumă				

- B. Notează alte două limbi de la care româna a împrumutat termeni, de-a lungul timpului. Oferă câte două exemple pentru fiecare.

10. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

- Limba română își are originea în:
a. latina clasică; b. latina vulgară; c. limba traco-dacă.
- Limbile care au la bază limba latină se numesc:
a. limbi vulgare; b. limbi neolatine; c. limbi neolitice.
- Perioada de trecere de la limba latină populară la limba română se caracterizează prin existența unor legi:
a. fonetice; b. juridice; c. sintactice.
- Limba de cultură în Evul Mediu era:
a. engleză; b. slavonă; c. română.